

ԱԹԵՐԵՎԱԿԱՆԻԱԿ

Ճ Ս Բ Ա Թ Ա Կ Ա Ն

30 ՓԱՐԱ

ՀԱՆՉԱԾՈՒՅՑ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՓԱՐԱ 3

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է :
Երջանին զինն է Պոլայ համար 40 զանեկան, կանչիւրի :
Կիսաշրջանը՝ 26 թերթ 20 գանեկան Հատոր 30 փառոյ :
Գառառաց համար շրջանին զինն է թղթատարի ծախքով
48, կիսաշրջանը 26 գանեկան :

Շամաւցման տողը 2 գանեկան : Անվճար նամակ չ'ընդունուիր : Զին է հրատարակուած գրութիւնը ևս չեն պահիր :
Նամակ ևս գրութիւնը ուղղել՝
առ. Տիրան Գ. Փափազիան Կ. Պոլիս
Պատրիարքի ճատակար Քիթուապանիւնում մի թիւ 62

ԸՆԻ և Զ ՏԱՐԻ

1888

ԸՆԹԱՅԻ 16 ՅՈՒՆԻ

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք թէ, վեհ. Սուլ-
թանը գնահատելով հայազգի համբաւաւոր արուես-
տագէտ Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտի Միւհէնտիսեանի
թուրքերէն տպագրական տառերը ծաղկեցնելու
համար 50 տարիներէ ի վեր աւնեցած անխոնջ ծա-
ռայութիւնները, բարեհաճեցաւ այս անդամ ալ
ջորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան և արուես-
տագիտական Միտուլ մը չնորհել նմա ,

Թուրք մամնւլը կայսերական այս չնորհը ծա-
նուցանելով հանդերձ, մեծ գովեստիւք կը իսոսի
Միւհէնտիսեան էֆէնտիի մինչև ցարդ երկրին
մատուցած գնահատնի ծառայութեանցը վրայ և
մատնանիշ կընէ զանոնք, որ արդէն ծանօթ էր իրեն:

Երկայնասիւնակ թերթը վերջապէս բարեհա-
նեցաւ Քաղ. Ժողովոյ պատրաստած հնդանուն
ցանկն հրատարակել, ազգային և օատարազդի թեր-
թերէ շատ ետքը, յարելով թէ սոյն ցանկը պատ-
րաստուած էր Քաղ. Ժողովոյ նախորդ նոտին մէջ
սակայն վերջնական հանդամներ մ'ստացած չի-
նելով, կանխահաս նկատեր է այս մասին տրուած
որոշումը հրատարակել:

Մենք այս տողերէն բան մը չի հասկցանք,
քանի որ ցանկը նոյն է միւս լրագրաց հրատարա-
կած ցանկին հետ, ոս միայն տարբերութեամբ որ
այդ թերթին տնօրին ժողովը իւր վափաքածին
պէս տեղափոխեր է անուանց շարքն, հետեւաբար,
ըստ մեզ անտեղի է նոյն առարկութիւնքն : Այդ
թերթին ճիշդ խոստավանութիւն մ'ըրած կը լինէր
եթէ ըսէր թէ, այդ ցանկն իւր ուղածին պէս
պարաստուած չինելուն համար էր որ չէր հրա-
տարակած, վասն զի այդ թերթն սովորութիւն ու-
նի պաշտօնական հանդամներ շտացած որոշում-
ներն իսկ օր առաջ հրատարակելու :

Թերթի մը պարոքն է ազգային լուրերն օրն
օրին հրատարակել առանց խեղաթիւրելու, և եթէ
գիտողութիւն մը ունի անոր կցել, ոչ թէ ուզածն
հրատարակել և չուզուն լուրեայն անցնիլ կամ
խեղաթիւրել:

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՆ այս իրաւացի գիտողութիւնն
ընելէ ետքը, պարտք պիտի համարի յետ այսօրիկ
աստղանիշով հրատարակել այն ազգային լուրերն,
զորս լոյնածաւալթերթն լուրեայն կանցնի, եթէ
իւր շահուց և խորհրդոց հակառակ գտնէ :

Ահաւասիկ անոնցմէ մէկ նորը :

* Կրօնական ժողովն գիտողագիր մը զրկեր է
առ Արժ. Եղիշէ Ծ. Վարդապետ Այվազեան, ի
մասին այս երկայնապատում յօդուածին, որ հրա-
տարակուեցաւ Արևելքի մէջ :

ՍՈՒՐՀ. — Դիտողագիր մ'ալ այդ յօդուածն
հիւրնկալով թերթին զրկուելու էր, որպէս զի յետ
այսօրիկ զգուշանայ դայթակազութիւն պատճառող
այդ տեսակ յօդուածներ հրատարակելէ :

ՀԱՆՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երեքշաբթի օրը երբ Պահճէ դարուէն կ'անցնէնք, ձեռքն երկայն թուղթ մը բռնած տնձ մը մեզ մօտեցաւ և առաջարկեց որ ստորագրենք, Հարցուցինք թէ ի՞նչ բան պիտի ստորագրէնք, պատասխանեց թէ Խորէն Նար-Պէ, Սրբազնը Պատրիարք ընտրելու համար, Ըստով թէ այդ գործողութիւնն երեսփոխանական ժողովոյ կը վերաբերէք, չմոռցանք իսկոյն ընդօրինակելու այն հանրագիրն, որոյ ներքեւ կարգ մը ստորագրութիւններ կային: Ահաւասիկ օրինակն:

« Նկատելով որ Գեր. Խորէն Նար-Պէ, Արքեպիսկոպոսն Պատրիարքական ընտրելեաց մէջ արժանաւորագոյնն է, ուստի ստորագրեալոս կը փափաքիմք Խորին Սրբազնութիւնն տեսնել բաղմեալ ի գահ Պատրիարքութեան Հայոց: »

ՍՈՒՐ. — Ո՞վ կըսէ թէ Խորէն Սրբազն արժանաւորագոյն չէ, ո՞վ կընայ ըսել նաև թէ ն. Սրբազնութիւնն է միակ արժանաւորագոյնն. Եթէ Քաղ. ժողովոյ ցանկէն գուրս ձգուելէն ոմանք բարեմիտք հետեցուցած են թէ Նար-Պէ, Սրբազն անրժան դատուած է, կը սիսալին. Խորէն Սրբազնի հետ շատ մը եպիսկոպոսներ ալ դուրս ձգուած են, քանի որ ցանկը ըստ օրինի հինգ անուն միայն պիտի պարունակէր, միթէ դուրս ձգուած միւս եպիսկոպոսներն ալ բողոքելու իրաւունք չե՞ն ունենար, եթէ ժողովրդական այսպիսի անտեղի ցոյցերով այս կամ այն եպիսկոպոսնի ի նպաստ ժողովրդական հոսանք մը դոյցայնեւ լու փարձեր լինին ապագայ շահուց հետամուտ անձանց կողմէ: Մնաց որ, Քաղ. Ժողովն, իրեւուելեակ ազգային կենսական շահուց, ազատ չէ իւր քուէն տալու որ ուղէ, ինչպէս որ Երեսփոխանութիւնն ազատ է այդ ցանկէն դուրս քուէ տալու: Աւստի ըստ մեղ բոլորովին անտեղի է այսպիսի ժողովրդական ցոյցեր պատրաստելու ձեռնարկ մը, ինչպէս որ ասոր ձախորդ փորձը տեսնուեցաւ նախորդ Պատրիարքի ընտրութեան օրով:

Ի Դիմաց Աղքին, Երեսփոխանական ժողովն է որ պիտի կատարէ ընտրութիւնն: Ազատ քուէ-ով ընտրեալ Երեսփոխանութիւն մը միթէ իրաւունք չունի՝ ազատ ընտրութիւն կատարելու գերծ ժողովրդային այսպիսի ցոյցերէ որք շատ անդամվընասակար եղած են ազգին:

Այս տեսակ հանրագրութիւնները ուրիշ բան չեն նշանակեր եթէ ոչ Երեսփոխանութեան վրայ

Ենշում բանեցնել մանաւանդ նոր ոյժերով կազմակերպեալ Երեսփոխանութիւնն է ժողովոյ մը՝ զոր մեր վստահութեան քուէսվը գեռ երէկ ընտրեցինք իսկ այսօր կ'ելլենք հանրագրիներ մատուցանելով ուղղակի անվօտահութեան նշան կուտանք: Ի՞նչ տարօրինակ տրամաբանութիւն:

Աղք. Ժողովն Յուլիս 22ին պիտի գումարի նորընտիր Երեսփոխանութերը վաւերացնելէ ետքը, Պատրիարքական ընտրութիւն կատարելու համար:

— Երեքշաբթի օրը Եւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ Մեծ. Ահթէսո էֆ. Պէրպէրեանի նորածին որդւոյն մկրտութեան հանդէսը կատարուեցաւ ի ներկայութեան Ամեն. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբաղանի և Գեր, Յակոբոս Վ. Շահպաղեանի. Դրաչի Խորհուրդը Տ. Մելքիսեդեկ Սրբաղան կատարեց, և Երախային անունը Օննիկ գըուեցաւ:

— Մինաս էֆէնտի Զերազ անցեալ Շաբաթ օր Տրապզնի ճամբով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս: Կըսեն թէ վարդապետ ձեռնադրուելու և Գէորգեան ձեմարանին մէջ կարեւոր պաշտօն մը ստանձնելու համար կերպար ի Ս. Էջմիածին:

Մեծ. Միրախորեան էֆէնտիի հետեւալ նաւակն շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք.

... Տնօրէն-Խմբաղիր ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ Շաբաթաթերթի

Աղնիւ բարեկրտ:

Հուսկ ուրիմն վստահօրէն վերատին կը թեւակոխնի հրապարակ, ուր այս անդամ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» վերտառութեան ներքեւ զես նախկին թերթն ի հանդէս կ'ածես, այս՝ գործիդ մօտէն վիրահասու եղողներն քաջ կ'զգան քու անհատական զոհողութիւնն, որով յաջաղած ես քոյ ովանն աւելի ընդորձակել և կանոնաւորել հրատարակութիւնը, կը յուսամ թէ օգտակար ձեռնարկութեանդ ապաղային վերաց չես թերինաւատիր և ծզրտիւ կը հաւատաս անխոնչ աշխատաթեան և յարաւաւութեան յազմ անակին:

Ես այնպէս համազուած եմ եւ կը հաւատամ թէ՝ ամեն անսնք, որ զրչով, թղթով և դրով ծառայութիւն կը մատուցանեն Ազգին և միանդաման անոր տիրոս կառավարութեան, արժանի են քաջալերութեան և յարգանաց, եւ այս նոյն իսկ մարզկութեան ահսակիտով:

Ուստի՝ աղնիւ բարեկրտ, բնաւ երէք մի՛ վհատիր եւ մանաւանդ միսիթարուէ այսու թէ Հոյ Աղքն միմիայն ապերախտներէ չբաղկանար որպէս կը կարծեն յուետեաք ոմանք:

Մնամ յաջողութեանդ ցանկացող

1888 Յուլիս 14

Մ. Կ. ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս

ՀԵՏԱԳՐՋԱԿԱՆ

Ի Բ Ա Կ Ա Ն

ՆՈՐ ԴԵԳԻ ՄԸ Ի Պ Ա Ր Ա Հ Ա Ն Դ Ե Ս

188* Փետրվար ամսոյ Հինգշաբթի գիշեր մը, Բերայի նոր թատրոնն արտաքուստ և ի ներքուստ շքեղապէս զարդարեալ էր Մեծ պարահանդէս մը պիտի տրուէր Երկու սենէ դիմակաւոր և անդիմակ անհամբեր բաղմութիւն մը որոշեալ ժամէն մէկ ժամ առաջ իրարու նախանձողներու պէս զիրար հրմշակելով՝ թատերասրահը և օթեակները կը լեցուէին :

Պարակից (օրամա) չունեցող երիտասարդք սրահին պատերուն տակ սպասող անտէր դիմակաւորուէեաց կը դիմէին իրենց թեւերն ներկայելով ի պար : Ոմանք կը յաջողէին և ումանք կը մերժուէին, զի պարահանդիրական օրինօք լուսացարար դիմակաւորուէի մ'խակ ազատ է խըրովստարար մերժել առաջին կարգի պատուաւոր ընկերութեան պատկանող երիտասարդին թեւը եթէ սա ըստ իւր քմաց վայելուչ դէմք չունենայ, և երիտասարդն ալ այս մերժման վրայ առանց ցաւ զգալու, բնդհակառակին ներում խնդրելով կը հնառնայ անոր քովին և կ'երթայ ու րիշ մը վնասուել :

— Յաջողակ երիտասարդ մ'ըլլալուդ վրայ միշտ կը պարծիս, ըստ անդիմակ պարոն մը իւր ընկերին, որուն համ թատերաբեմն ելնելու փոքր ասմուռուղին առջեւ կանդնած՝ սրահը և օթեակները աչքէ կանցնէին . աւենոնք, պիտի կարենասաթիւ 20 օթեկին մէջ առանձինն նստող դիմակաւոր ոյց նրբակազմ կնոջ ներկայանալ և յաջողիլ իրեն համ վայ մը դառնալու .

— Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեց քանիտեայ խրոխտ երթառարդը, ակնարկ մը ուղղելով գէպի ամս օթեակը, որ խիստ զարդարուն աթնացով մանկամարդուէի մը օթեկին դուրս կախուած՝ կարծես այս երկու պարմները կը զիւաէր, ինչո՞ւ չէ, քանի որ ածմին հագեր է, անշուշտ պիտի սրահու պայն ի պար հրաւերելով :

Զայս ըսելէ ետքը կրակ ու բոց երիտասարդը տոփթը ձևոք չի փափոցնելով՝ զլսովը բարեկ ինը, որ շընորհալի կերպով նայնպէս զլսովը պատասխանեց :

Ա'երկի թէ պարահանդիմական օրինօք բառական էր այս բարեկ փախանակութիւնը երիտասարդին համարձակութիւն ատլու, որ բազմութիւնը ճեղքելով ոլացաւ . զընաց օթեկին զրան զարկաւ :

Դիմակաւորուէին, որ երիտասարդին ճամբայ ինտեր տեսնելով՝ նորա ընկերով իւր չնորհակալութիւնը յայտնող շարժում մը ունենալէն ետքը ներս քաշուեր էր, առանց Ա'ցակ'քի, ըսելու՝ նիվը քաշեց և գուսը ինք բացւ :

Նոյն միջոցին Վալցը սկսուած էր :

— Ներեցէք, աղնիւ օրիորդ, ըստու երիտասարդը շունչը կտրած, արդիօք այս զիշեր ի միստին պարելու համար մեր թեն ընդունելու պատիւը պիտի շնորհէք, և

թե՛ ներկայելով յարեց . յաւիտեան երախտապարտ պիտի լինիմ ձևող նազելիդ գեղաշնորհ, եթէ չի մերժուիմ:

Դիմակաւորուէին ի նշան հածութեան մազմիկ մի զըւլուը շարժեց :

— Աւրեմն աճապարենք, դոչեց երիտասարդն, ուրախութենին ստքը գեանէն կտրուծ, աճապարենք, զի Ալլը լմնալու վրայ է :

— (Վալց չիտեմ) պատասխանեց դիմակաւորուէին համրի պէս նշանացի կերպով:

— Լաւ . բայց վալցէն ետքը բօքա պիտի խաղանք, պիտի ընկերանաք մեզի :

— (Ե՛ն, ամնկ . . . այո՛.)

— Շնորհակալ եմ. եւ եթէ կը հաճիք՝ թողունք ոյս ատք օթեակը ու Պիւֆէն երթանք, որ կրնաք քիչ մը համդիստ տանու և զովանալ, մինչեւ որ Յօլքան սկսի :

— (Դուք դիտէքք.)

Անհնար է նկարագրել երիտասարդին զբացած ուրախութիւնը, որ յաղթանակ տանողի մը պէս դիմակաւորուէին թևն ստաւ և ուղակի տարաւ ի Պիւֆէ, որ մըտանողն անպատճառ ողելից ըմպելեաց աւելի կրակու զինէնքան թէ համէն խաշուելով՝ գոնէ էօֆ մը կը հառաչէ, վասն զի մարմնոց նման քսակներն ալ այդ Պիւֆէն մէջ Բորքա, Ֆագուրքա, Քատրիլ եւայն խաղալով՝ կը հոգնին, կը քրտնին և էօֆ բիւ՛ֆ բիւ՛ֆ մրուան :

Մեր երիտասարդը հազիւ թէ շիշ մը Ցին առ Շամբանեայ բերել տուած էր, ահա իւր ընկերը տեսու որ իրենին պէս դիմակաւորուէի մը թեւն առած՝ Պիւֆէն կը մտնէր :

— Ե՞նչ ըրիր միւսիւ Վահրամ, յաջողեցա՞ր, հարցուց հետաքրքրութեամբ:

— Ահա կը տեսնես.

— Կազմաշնակ, արդարի բարեկետու, ըստ երիտասարդը ընկերոջը մօտենալով, ըլլաց որ ֆալցո խօսք մը բերնէդ փախցնես վասն զի տամաս աղնուական ընտանիքէ մը կ'երիւաց:

— Անհոգ եղիր, այդչափ կոչտ մարդ չեմ . . . զոնէ ով ըլլալը հասկա՞ր .

— Ոչ տակաւին . մինչեւ ցարդ հարցումներուս զըւլով ու ձեռքով կը պատասխանէ, վայսնամ դէմքն ալ չի պիտի ցուցնէ .

— Անհոգ եղիր, քանի մը կաւած Շամբանիա խըմիւն պէս՝ էնգուն ալ կը բացուի դէմքն ալ . մ'զք որ այս օթէնքներէն անտեղեւակ կը ձեւանաս, և բան զիտիմ ըսելով կը պարծիւ:

Զայս ըսելէ ետքը ընկերը հնառացաւ: Քաւորդէ մը վիրջը Յօլքանին նշանիլ տրուելով՝ Պիւֆէն հաւաւեկալ բավարախւելու կրակի՝ փախչաղներու պէս զիրար հրմշակելով՝ պարասրան լեցուեցան եւ սկսան կարքաւել քասն վայրկենէն դարձարի ատեն էր, Պիւֆէն ըստ առաջնոյն խառնիճաղնն բազմութեամբ պիտի լեցուէր, Միւսիւ Վահրամի ընկերունցն հնատ առանց սպասելու Յօլքային վիրջաւորութեան, Պիւֆէն եկեր բազմեր էր, որ գարձեալ իւր բարեկամին հանդիպեցաւ:

— Ե՞նչ ըրիր նայինք.

— Աչի՞նչ . մինչեւ ցարդ շիշ մը Շամբանեա

ցինք, բայց հակառակ իմ ամեն աղաջանացս կուռքի պէս նստեր է :

— Քիթէդ բոհող տեսակէն չըլլայ, ևսքը կը խօսուիս բայց չեմ յուսուր, այն կարգին վիրաբերողներուն գործած ածած ձեւերը չունի կարծեմ:

— Ինչ կըսիս եղբայր, աղնոտական բան է, որորելու միջոցին ձեռքն անդամ չիթողուց որ ձեռքիս մէջ առնեմ, հազիւ կը թողուր բթամատին ծաղրէն բանել, այս աստիճաննուրբ եւ է՛ջիքէթ բան մ'է : առկեց զատ, շատ չի պարեր, երկու անգամ դասնալին ետքը հանդարս նստիլ կուզէ :

— Աւրեմն Գօնեաք բերել տուր, որ շուս մը Հեղուն ալ կը դարձնէ իւելքն ալ:

— Աղէկ ըսիք, ուրեմն դուք հեռացէք:

— Յաջողութիւն մաղթելով ահա կը հեռանանք.

— Օրփարդ սիրառան, Գօնեաքէ կ'ավտուժի՞ք :

— (ԱՇ.)

— Աւրեմն քանի մը հատ ոստրէրերել տանք որ Շամբանեան շարունակինք.

— (Գուք գիտէք.)

— Կառաօն, մեզի տուղնոս մը ոստրէ բեր.

— (Կէս տուղինան բաւական է.)

— Ա՛պա՞հ, եւ արդէն ընկառզի մեծութեամբ բաներ.

— (Թող աղպակէ ըլլոյ.)

— Ե՞նչպէս զտաք սատրէն.

— (Եստ աղքոր.)

— Տուղնոս մ'ալ թող բերէ.

— (Գուք գիտէք)

— Զեղի բան մը ըսե՞մ: Ճիշ մը Շամբանիս եւս բերել պիտի տամ .

— [Ալ չուղեր.]

— Տէր ողորմա, թող բերեն.

եւ անմիջապէս Երկրորդ շիշ բերուեցաւ :

Շարունակելի

ԲԻՍՈՅՈՎ, ԶԵՅՍԱՖԻԹ ՄԸ

Ի ՎԵԼԻ ԼՖԵԽՆԾԻ

Հարու եւ վերջ : Տես թիւ 1,2

Մինչդեռ խամուրքեալք թապլաքեար Ղաղարին յօրդորանօքը խորոված գառնուուկին զլուխն անցած փորերնին պատուականապէս կը կշացը-նէին, մերթ ընդ մերթ զիրար քաջալերելով թէ՛ և կերէ՛ք ախողրտանք, կերէ՛ք զէօրէ բիսօ տի տանք. պօչերնիս կովմնագեր տէզկեահատարին ձեռքըն է, ուտինք ալ նը տի տանք՝ չուտինք ալ նը, ու ասդին Ահարոն ազայն հետի եալը կ'երգէք, որուն պէտ կը բռնէին Պետրոս և Փիլիկ ախտարք :

Մոռ մէնէմշէ, կիւլ Փիտանա պէնդէրսին

Գաշըն կէօղըն քէմանինի ափէրսին.

Էօզ ճանըմըն պալուծէսընտէ կէզէրսին,

Մընի մընի կէօղէրինի սիւզէրսին .

— Վույ աս ի՞նչ աղւոր պաներ կիտես կոր եղեր կնկահար աղա, հիչ վրայէդ չես ցուցներ ամա . . .

— Էկէնտըմ, խանէ եղզըդ իսէ տը՝ օճագ եկէ-րինտէ տիւր:

— Հիմակու զանցային թախըմ մը ճահիներուն վրայ իւիմօն կը քամես կոր :

— Ենտակէ է, հըմակու ճահիւները իրար դաւու ըլլան իսէ՝ շարդիներուն շատ իմթիպար չին աւներ տը՝ աշկով քինիմով կու խօրաթին, ողէկ խօզի իշմար կու վերցնին վէ ճահճիրինին կանին. լութէշլին, մեզի պէս սանկո նստած պայտական ծումզուշ մի կընե՛ն մի եա՛ : պինտ առաջ, սանկո մեզի պէս գետսին վրայ պօզտաշ չին կրնար նստիր, զէօրէ կու վախնան ուր՝ չաթալշէքէնի պէս նեղ բանթալնին չըսուելու տեղէն կու պատոին . քէղալիք տիւ տիւ հանումներն ալ չին կրնար նըստիր, անսնց ալ էտենուն կախած պօխճանին էնկէլ կուլի :

— Ույ, բէք շիտակ է ըստածդ . սնանք ալ կը խմելու է, անանկ էրկու խտատէֆ տունիերէն ողզրա պէտերը բերանն առած սիւզիէն տի ընէ իսէ՝ հէջ թող չի խմէ . Հէլէ ագ բօրբային և սաթային օյինը չիկա՞մի, սուռը է խօրօզի պէս իրար փաթտուած կու ցատկուտին, իշ քէյֆ կիմանան չիտիմ:

— Էյ օղջ ըլլաս կնկահար աղաքի՝ սանկ բիւթիւն սիրտերնուս կը խօրաթես կոր :

— Անանկ է նը՝ սա խտաէֆները լեցուցէք տը՝ կենդանի աղօմիքը բարեխօս օղորմած փօգի ծիւ տիւկէնց խամպուռ Աստիւր վարժպետին աշուխտած շարգին մատիկ արէք :

Մէշկունքդ բարակ, էյ ճանըմ մայմուռ .

Զիս զտնիր ինձի պէս աննըման զտմզուռ .

Մայմուռն ու գամպուռ իրար ուր սիրեն՝

Ֆէլէկին պիկէ խօչը կու բերեն :

— Զայնդ անիստագառ, տէզկեահտար պէտ :

— Պէյրօս, իքինծի պէյիիմն ալ քույն է .

— Դիմուս վրայ էֆէնտըմ .

Կովններու լեռներէն օնցա եկայ ես,

Ինչալլան կուլի ուր՝ ֆէօն կու տանիմ քեզ .

— Ինչալլան Պէյրօս, ինչալլան Մայմոն ու ճանըմ, ինչալլան մին ալ գո՞ւն ըսէ :

Պաղուկ պաղուկ ջրեր աննման քարեր

Երկուքն ալ ան կիւտին ու չունին տէրեր .

— Քուրուկ, ասոնք աշխա Ղարիպի պէս խարըլսը խաղի պաշայեցին, խօսքը մէջնընիս՝ անօթի ալ կը մարինք կոր :

— Տիւտիւ ճանում թօխսա մի չի՞ տի անինք .

— Վո՞ւյ չորհակալ ենք արթըլս գուզում կըն-

կահար աղա, հէմ սահաթը ութը անցաւ, դուք գիտէք ամա՝ քիչ մը բան ուտենքնէ կերպայ:

— Բարով կուլի է ֆէնարմ. ծօ՛ մէնչւկներ, սա խուզին բերէք.

Անմիջապէս խամուրքեար մը զ առնուկէն մնացորդ քիչ մը միսր բերու սեղանին մէջ տեղը դրու:

— Ծօ, ագ ի՞նչ է, պոռաց Ահարոն աղայն, աս խուզին խուռան է կերիր ի՞նչ է եղեր.

— Պէլի աղա, իքի պօճախը խուռաները կերան:

— Էյ շինիքը ու շինինկունքը ո՞ւր գոցին:

— Պողազ իշխն:

— Աղջիկ շինինկունք ըստծը ի՞նչ է,

— Ճիկէրն ու պօճախին հըմար կըսիմ, տիւտիւ հանըմ:

— Պէլքի փուռունծին աշկերտը ճամբան մէտէն ուղնց կերաւ:

— Նէ՞ մինասիպէթ է ֆէնարմ, ծօ Թաթոս, աս խուզին ո՞վ կերաւ:

— Աղա, փորերնիս անօմի է ըսին, նստան կերան ու ելսն դացին:

— Եաւ, անանկ է նը աշվընին լուս եղիցի, ես հըմայեկս կերթամանոնց հախէն տի դամ:

Զայս ըսելէ ետքը Ահարոն տզայն կրկնոցը առաւ և բարկութեամբ ճամբայ ելաւ, բայց որովհետեւ քայլելու կարողութիւն չունէր՝ ինկաւ:

— Ինծի նայէ Փիլիպոս աղա, ըստաւ դոքանչը, աս մարդը տէյ Պալի բաշտ չպիտի կրնոյ քալել, ճամբան պիտի մնայ, մէկէրնիդ գացէք մուհածիր առապասի մը բերէք մէջը դրէք, տա արխատաշներուդ ալըսէ, ու փախը թէ փէխը ժողուեն առնեն տանին, մենք ալ տեղերնիս իշնանք:

Փիլիկ ախապարը զոքանչին իրաւունք տուաւ և մուհածիրի կառքսի մը Ահարոն աղայն ճամբու դրուեցաւ, և որ մերթ ընդ մերթ կառքին մէջէն կը պոռար.

— Վայ կատաւ կաթնավերներ, պատա իկիտութին հը. քընթերնուդ բերնելնուդ տի բերիմ:

Հետեւալ առաւու Ահարոն աղայն դինովութենէն սթափեալ զիյափէթին համար եղած ծախիքը խուզին ուտողներուն հաշւոյն անցուց, թէև աւնոնք բողոքեցին թէ ՛իրենք խուզին կերան նէ՛ ինքն ալ Ահարոն աղայն հէլվան ու օդին հատցուցեր էր, ուստի հաշիւը պէտք էօ բիսօյով տեսնել, բայց Ահարոն աղայն ի պատախանի. — Ասոր ալ խալթ էք ըրիր, վաղն ալ, ես չըլլափ իսէ՛ դուք զիյափէթին ու խուզին ո՞ւր տի տեսնաեաք, մայէթինտէ ճումպուշ հարամ արիք՝ վէ անօթի փորով իս ֆէօ բերիք, պինաէն ալէյն, հիսապ քեթապ խամղթաշ՝ եէքիւնը ձերն է պաշապաշ. խապուլ չընողը թող եաթախը շալէկ փոքն դիւր իշնայ եավաշ եավաշ:

Թապլաքեարք մտածելով որ Ահարոն աղայն հիւրերուն քով պզտիկ մնալուն համար այս աստիճան զայրացած էր, և որոյ յիշատակը երբէք մտքէն չպիտի ելներ, ձայներնին կտրեցին և սկսան աշխատիլ:

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԷՐՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԿՈՒՐ ԲԺԻՇԿ ԿՈՒՐԾԻ ՀԱՅՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ամէն առաւու բերա իւը բնակտրանը Թագսիմ Ֆէրէայէ փողոց թիւ 3. նաև կէս օրէն վերջը Պոլիս Օդըլը պաշի Տէօվիլթեան դեղարանը թիւ 33. անկարոո հիւնդներն պիտի ընդունուին Ուրբաթ օրերն նոյն դեղարանը, իսկ Երկրշաբթի տուաւու բերա իւր բնակտրանը:

ԾԱՂՐԱՔԱՂ

Երէկ իրիկուն տան մը մէջ

Գուղում Արթաքի աղա, քեզի բան մը պիտի հարցնեմ, ինծի բէք մէռաք եղաւ:

— Հարցուր նայինք.

— Սա ո՞ւր է էրկու իրեք շաբաթ է թէվաթուռ մը կար ասողուան համար քի՞ հրեայ մը տէրէ ճէսիղ տոք պիտի ըլլոյ եղեր ըսեր է տէ ամեն մարդ սէրին մախսէնները մաղաղանները պիտի քաշուին եղեր, պարէ մարդուն խօսքը էկաւ էլա՞ւ.

— Եյ մենք տունին մէջ բան մը չիմացանիք, ադխատը տէրէ ճէսիղ տաքը ո՞ւր ըրաւ:

— Բաղնիքներուն ներսերը:

* *

Անցեալ իրիկուն տան մը մէջ այր և կին կռուի մը բռնուելով դրացիք վրայ կը հասնին խաղաղյննելու համար. խաղաղաբարներէն, մին կը նոյն գառնալով կըսէ:

— Ան էրիկ մարդ է, պէլքի չարշին մէկուն նեղացած էր, գուն իրեն հետ անոյշ վարուելու ես, անոյշ լեզուն օձը ծակէն կը հանէ կըսէն.

— Աղէկ կըսես հաճի ախտար ամա՝ աս մարդուն հետնասը անուշ խօրաթելու է քի, տարի մըն է ինծի լօխմա մը անուշ կերցուցած չունի:

* *

Դաստրանի մը մէջ ֆրանսերէն ուսուցիչը երաշակերտներէն միոյն ըստաւ:

— Ծո՛յլ գու, ամեն ատեն անուշադրութեամբ իգական բառերուն արական յօդ կը գնես:

— Ի՞նչ ընեմ, միւսիւ գոչեց ուսանողը ինքինը արդարացնելու զուողւթեամբ, բառերը ոչ պլեշը աւնին ոչ ալ մօրուք որ՝ արու կամ էդ ըլլանին հասկնամ:

* *

Ճանըմ մամիկ, երկինքը քանի՛ աստղ կայ.

— Եավրում, չիտեմ ամա՝ մէկ հարուր հարուր հեղ հաղար հատ հաղար հատաւ կամ էդ ըլլանին հասկնամ:

— Էյ հապա մեր վերի կարգի միւսիւն ըստաւ:

քի 8000 հատ անճախ կը համրուի .

— Հը՞հ, մեղայ, սանքի էրկինք էլէր մատովը համրէր եկեր է տէ կիտէ կոր, իմ ըսածիս չի հաւտար տէ՝ անոնց ըսածին կը հաւտայ:

* *

Գիւղի մաքնակիչք ամառա ատեն չկրնալով պահք բռնել, տեղւոյն առաջնորդին կ'երթան խնդրել որ՝ ներէ իրենց պահք չի բռնելուն, ըոտ որում լուրիան քամի կուտայ .

Առաջնորդը կը պատասխանէ .

— Պօշ լախըրտը, մանաւանդ թէ կ'արձկէ :

* *

Միւսիւ Վէնսսան, ափւն մատոմընըզը Գարլօ գոլթուղունա ալմըշ Սանթամարիա քիլիուսինէ կիտէյօր ըտը, սէնին մալիւմաթըն վա՞ր մը .

— Քրիստոնեանա շէյ օլուուգուան սօնրա՝ մալիւմաթըմ օլուու օլմամըշ, պէյլու եօզ:

* *

Օ՛, պօնժուր միւսիւ Ժադ.

— Պօնժուր մօն ամի.

— Նէ ըէյէ պէյլէ.

— Պէյլուքտէրէյէ.

— Աննատըմ, մատմադէլ Թիլօմէնէ վիզիթա վէրէճքսին .

— Նէյէթիմ էվլէճէ պիզիմ պարպաեա կիթմէք, էկէր վագթիմ միւսաատէ խտէրու՝ օնուն էօնիւնտէն տէ կէչմէք իսթէրիմ:

— Ա՛յ, պու գատար արանըզ սուումո՞շ մու եա.

— Սէպէպսիդ տէլիլ ափր.

— պու տէրէճէ պիր սէպէպ նէ՞ օլապիլիր.

— Հիշ հազ իթմէտիզիմ պիր հալ.

— Աման միւսիւ Ժադ, սէոյէ, նէ՞ իմիչ պագաւլմ .

— Աշուրի տէրէճէ պօյա վէ բւուտրա դուլանմասը :

— Ա՛ ժը գօմբրանտ, տօղուսու պէնտէնիզտէ պու թէրէթիպտէն հազիթմէմ, ֆագաթ րէնկի խաս մատմադէլ տէ չոդ կէօրէմէյօլը:

* *

Քիլիսէնին պիրինտէ, պիր տաղաւար կիւնիւ պիր գաշ եպիսկոպոս վէ վարդապէտէլէր հազը ոլուլունմագուա խտէլէր, իքի մայրապետ պիր պիրիւ սէոյէլէքրէք.

— Ա՛խ, նէ՞ տուա սէոյէյէճէիմի նէ՞ ափլէք է-տէճէյիմի պիւսպիւթիւն շալըրմ, հէ՛յ. զըզդարտաշ, պու նէ՞ գատար վարդապետ, պու նէ՞ գատար ափրասու :

— Տէտիյին սահին տիր, էսամկէլ մայրապետ, սանըրնըն քի չէոյլէ արքայութիւնըն թա՛ օրթա-սընտայըզ:

Եագընլարընտա պուլունան վէլէտիզնանըն պիրի եավաճաճըգ, «Արքայութիւնա կիտէրունիդ, օ-րատա պու գատար վարդապետ պուլամազնընըզ, պիլմիշ օլուն . » տէտի :

Թահտա գուրուլարընը քիւլիյէն մահվ իտէր

կիձէ Սէմս. ԼԱԲԱԾԸ

Սաթըլըր Պահճէ գաբըսնտա քէօրրիւնիւն գար-ըլըսնտա 77 Նօմէրօ Քիչիկեան պիրատէրլէրին էճզութը տիւքեանընտա վէ եինէ պիրատէրանը մումայիւլէյինիւն պէյ օղու տօղրու եօլտարի 168 Նօմէրօլու էճզախանէսինտէ վէ պալի բաշա պաշննտա Սամիկ էֆէնտի Աստուրեան էճզա-խանէսինտէ, վէ Սալըրեար Եէնիմահալէսինտէ Վի-չէն էֆէնտի Ճէրմակեան էճզախանէսինտէ վէ սա-յիր քեագֆէի էճզախանէլէրտէ գութուսու 5 զրշ .

ԾԱՅԻՆՏ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

ՍԻԿԱՐԱ ՔԽԱՋԱԸԸ ՏԷՊՊՈՍՈՒ

ՀՍԹԱՆՊՈԼ ԱԼԱՃԱ ՀԱՄԱՄ

Ապուտ Էֆ. Խանըր գուրպինտէ ս 42

Պալատէքի սէրէհալը եէնի քիւշատ օլոն Տէ-քողիթուսա էվորբանըն վէ պախաւուու Ֆրանսանըն էն մէշուր ֆապրէտաւարընտան պիրիննի նէվի սիկա-րա քեաղըրտ թէտարիք թէտիրիլուպ, իմալ վէ ֆի-րութիթ օլունմագուա տըր: Միւհէթէրմ էհալինն իսթիմալ իթտիկի տուխանըն նէվի հէր գանդիսի օ-լու նու օլուն, ալըս խալիս բերիննտէն մամուլ օ-լուն մէղգիբը քեաղըրտ էյլիկի անճադ աղզա ֆէլ-քեւատէ էցգէթ վէ թաթլըրտ կիթիմէքտէն իզա-րէթ տիր: Կէրէք իսթամպու վէ կէրէք թաշրալար իչուն վուգու պուլանադ, սըբարըլըրտ սուհուկթէլ վէ ամիսա միւնտէրիմ շարթլըր իւզրէ ինըա օլունուր: Պիրիննի: — Կէսութէրիէն նիւմունէլէր մուճիպիննի կէրէք քեաղըրտարըն նինսի վէ կէրէք ատէտէրի տող-րու օլաճադ տըր:

Իքիննի: — Սըբարըլըրտ կիւնինտէ թէսիմիտուոպ էոյլ: «Պու կիւն օլմատը, եալըն օլաճադ, կիոք սէօդ-էք եէս միւշտէրէլէրի ալուաթմատեաճադ տըր: Իւչիւննի: — Կէրէք քեաղըրտարըն արալըրնտան վէ կէրէք ըէսիմէքտէ ա'լս թագիւս պուլըւնմակաճադ: Թէշիփէ բազգէթ գոյուրաճադ էֆէնտիլէր իշպու ելանըրդտան միւնտէրիմ շարթլըր թէմամէն ինըա իթմէքտէ օլտուղումուլու թասիտէ իտէնէքլըր:

ԾԱՅԻՆՏ ԳՈՒՄԲ

Սոյն ֆուանսահայ Գրպանի Բառարանս Հակառակ իւր փոքր ծաւալին ու համաստ զնոյն կը պարունակէ զրեթէ մեծ բառադրոց չափ բառ և ոճ։ Անձուկ միջոցի մէջ հեղինակն յաջողած է յունախ գետեղիլ աշխարհաբառ բառերուն և ոճերուն քով՝ զրաբար համանիշներն ալ, որք անհրաժեշտ են մատևնադրակոն զործոց թարգանիշներուն։ Ի հարելին բառերուն ատամկերէններն ալ զրուած են, որպէս և անկօննոն արտասանութիւնք։ Սոյն նիւթական ու բա-

րոյական առաւելութիւններէ զատ՝ կարեւոր թերի մալ կը լնու Գրպանի Բառադրիքս, որուն կցուած է պատմական, աշխարհադրական ու դիցաբանական անուանց բառարանն մը։ Բառ ազիսութիւն վերնադրեալ հատուած մ'ալ ուր համառածախ կ'աւանդուին բառակազմութեան կանոնք՝ եղական զործ մը կը կացուցանէ Գրպանի Ֆանսուահայ Բառադրիքը։ Կազմեալ Անդղիական հատուասուն կազմով.

ԲԱՌԱՋԻՇԽԱՆ

ՀԱՅԵՐԻՆ կ' ՏԱԶԿԵՐԻՆ եի կ' ՊԱՂԻԵՐԻՆ
ՊԱԼՏԱՍԼԵԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

7000 է աւելի զործածական բառեր պարունակող այս փոքրիկ եւ սիրուն բառզիրքը որ արժանացաւ եօրներող Տպագրութեան, աժանցած է եւ կը ծախուի 4 դրուի։

Կազմը Ա. Ազգիական լարով է, եւ ամէն գրապաններու յարմար։

ՏԵՐ - ԽՄԲՈԳԻՔ
ՏԻՐԱՆ Գ. ՓԱՓՈՂԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԴԱՐԱՑ ԸՆԿ.
معارف نظارت جلیلیانک رخصتمام سیله طبع او نشدر

— 16 —

Քօսէ. — Ո՛հ, գոցեցի՛ք այդ խօսքը։
Վիք. — Ի՞նչ հոգս, հովը որ կողմէն ուզէ խելքին փշէ, ինչո՞ւ ուրեմն իւր ձմեռուան մեծ վերաբկուխ փաթտուած, հագուստէն և ձեւերէն առանց ճանշուելու իրիկունները գուրս կելէ, արդեօք քանի՛ պատուհաններէ դռներէ անցնելու պէս գիւրութեամբ կը մանէ, ինձի համար հոդ չէ բարեկամք, թող ամսւանացեալք մտածեն։

Քօսէ. (Դւռիւ շքեւը) — Պարոններ, թագաւոր մը. Իին իշխանները աղէկ զիտեն այս բանը, թագաւոր մը որուն տունը որ ըլլայ՝ ուզած ատենը կրնայ մտնել, վայ անոր, որ քոյրեր, կին և աղջիկներ ունի. զուարծութեան մէջ գլուխը տաքցած զօրաւոր իշխան մը ամեն տեսակ փորձանք կրնայ հասցնել, ասանկ վիճակ մը վախցուելու վիճակ մէ։

Վիք. (Այլը, զո՞ւն) — կը տեսնէք, ի՞նչ պէս կը վախնայ Ֆրանսուայէ։

Բարթ. — Բայց իւր գեղեցիկ տիկինը աւելի քիչ վախնալու է։

Կօրթ. — Ահա այդ պատճառու է որ ամուսինն ալ կը վախնայ։

Բարթ. — Քօսէ՛, կը սխալիք, արքայն միշտ ուրախ զուարթ և գոհ ընել ջանալու է։

— 13 —

Բիէն. — Լառթիւն . (Զայն շրջադաշտ) չի մօտենա՞ս, Պարոն Մառօ.

Մարօ. — Ի՞նչ կը հրամայէք տէր իմ։

Բիէն. — Յիմար մ'ես դու։

Մարօ. — Զէի կարծեր որ բանի մը մէջ ես ալ մեծ եղած ըլլամ։

Բիէն. — Բէշիիրայի պաշարմանը վրայօք դրածիդ մէջ առ ասղերը կարդացի Թափառւէին վրայ՝ զլմուն վրա, եղչերուները կարդած խէնթ մը և երեսուն տարեկան ունեցած խելքը ծնած օրուան խելքին հաւասար այս, մեծ յիմար մ'ես դու։

Մարօ. — Եթէ ըսածներէդ բան մը հասկցայ՝ սատանի ձագ ըլլոմ։

Բիէն. — Ետու լաւ կըլլար. (Պաշա) Պարոն Կօրթ, Պարսն Բարթայեան, գտէ՛ք տեսնեմ, չի լոււած բան մը պատահեցաւ Թուփառէի գլխուն։

Բարթ. — Արդեօք կրնա՞կը շտկուեցաւ։

Կօրթ. — Արդեօք սպարապէ՞տ ըշին զի՞նքը.

Մարօ. — Արդեօք զի՞նքը խորավելով աեղան ըլլը բերին։

Բիէն. — Ոչ, աւելի տարօրինակաբան մը։

Կիոցէ՛ք ունեցածը, անհաւատոլի բան մը։